

AGORA

Проект. No: 2022-1-FR01-KA220-ADU-000086999

Модул 3

Развитие на регенеративния туризъм воден от общността

Разработено от Eurakom

Co-funded by
the European Union

Съдържание:

ЦЕЛЕВИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО	3
МОДУЛЪТ НАКРАТКО	5
ВЪВЕДЕНИЕ	7
3.1 Овластяване и ангажиране на общностите в планирането и развитието на регенеративния туризъм	10
3.2 Разработване и прилагане на дългосрочна визия за воден от общността туризъм	21
3.3 Осигуряване на съгласуване на туристическите предложения с регенеративни принципи	30
РЕЧНИК	37
ХРАНА ЗА РАЗМИСЪЛ	41
РАБОТНИ ЛИСТОВЕ	41
ИЗТОЧНИЦИ	42

AGORA

ЦЕЛЕВИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО

След като завършите модула, вие ще:

Знания

- Получите цялостно разбиране на принципите на водено от общността развитие, прилагано към регенеративния туризъм.
- Придобийте знания за ролята на общността за насърчаване на развитието на регенеративен туризъм.

Умения

- Развийте способността да идентифицирате стратегии за ангажиране на общностите в планирането и развитието на регенеративен туризъм.
- Научите как да приведете туристическите предложения в съответствие с регенеративните принципи и местните нужди.

Компетенции

- Демонстрирате компетентността да разпознавате възможностите за сътрудничество и партньорство между различни заинтересовани страни в общността.
- Развийте компетентността за разработване и прилагане на дългосрочна визия за туризъм воден от общността, който

Co-funded by
the European Union

AGORA

дава приоритет на културната автентичност, екологичната цялост и благосъстоянието на общността.

Продължителност: Този модул изисква приблизително 20 часа ангажираност, подготвителна, внедрителна и последваща работа, включително време за обучение, практически дейности и работа по проекти.

Co-funded by
the European Union

AGORA

МОДУЛЪТ НАКРАТКО

През последните години регенеративният туризъм придоби значителна популярност като трансформиращ подход към развитието на пътуването и общността. Регенеративният туризъм надхвърля моделите на устойчивост, кръговост и намаляване на растежа. Дълбоко вкоренен в принципите на живите системи, той се стреми да насърчи холистична и симбиотична връзка между пътуващите, домакините и мястото. В основата си той олицетворява дълбока промяна в мисленето – основана на регенерирането на културни, екологични и социални системи, като същевременно се стреми към нетно положително въздействие върху местната среда и общества.

В регенеративния подход се крие мощна сила за положителна промяна: **туризъм воден от общността**. Чрез насърчаване на сътрудничеството, партньорството и съвместното проектиране между местните заинтересовани страни, воденият от общността туризъм служи като катализатор за регенерация. Той дава възможност на общностите да поемат отговорност за тяхното развитие, култивира по-дълбоки връзки между хората и заобикалящата ги среда и подобрява благосъстоянието както на жителите, така и на посетителите.

Този модул има за цел да проучи теоретичните основи и практическите приложения на ръководени от общността инициативи в контекста на регенеративния туризъм. Чрез задълбочаване в ключовите теми за ангажираност на общността, дългосрочно виждане и привеждане в съответствие с

AGORA

регенеративните принципи, този модул ще предостави представа за това как да се впрегне трансформиращата сила на общността, за да се осигури холистично развитие на регенеративен туризъм.

Co-funded by
the European Union

ВЪВЕДЕНИЕ

Регенерация

Регенерацията е концепция, дълбоко вкоренена в работата на живите системи – т.е. в начина, по който различните части и компоненти на живия свят съществуват съвместно и взаимодействат помежду си и с околната среда. Една жива система – клетка, гора или друга организация – се поддържа от потоци от информация, енергия и материя. Регенерацията е способността на тези системи да се обновяват и възстановяват след период на спад или смущение. Следователно това е сложен процес, който изисква холистичен подход към света. В туристическия сектор регенеративният подход означава разглеждане на всички играчи (и свързани потоци), които съществуват съвместно на дадено място и допринасят за превръщането му в дестинация: пътници, жители и тяхната среда (градска и естествена).

Следователно регенерацията включва съзнателното култивиране на туристически преживявания и практики, които допринасят за възстановяването и подобряването на културната автентичност, екологичната цялост и социалното сближаване. Регенеративният туризъм се стреми да надхвърли (прекомерно използваната) концепция за устойчивост чрез активно попълване и подмладяване на ресурсите и системите, от които зависи туризмът, като по този начин гарантира дългосрочната жизнеспособност и устойчивост на дестинациите за бъдещите поколения.

Туризм воден от общността и регенеративен туризъм

Туризмът вече не може да се разглежда единствено от гледната точка на пътника. Местната общност трябва да бъде фундаментално интегрирана в процеса на развитие на туризма. Това изисква приобщаващ подход за съвместно създаване, който включва активното участие на жителите във вземането на решения, гарантирайки, че ползите от туризма (а не само финансовите ползи) се споделят справедливо в дестинацията и допринасят за подобряване на благосъстоянието на общността като цяло.

Воденият от общността туризъм се отнася до този процес на сътрудничество. Насърчавайки комуникацията и партньорството, той признава значението на ангажирането на жителите, бизнеса, правителствените агенции, организациите с нестопанска цел и други ключови участници в **колективното оформяне на туристическото преживяване**, като същевременно се запазва културната автентичност, опазват природните ресурси и се подобрява благосъстоянието както на жителите, така и на посетителите.

Като цяло воденият от общността туризъм се стреми да създаде предложения, които са от полза за местната общност и околната среда, като същевременно предоставя значими и автентични преживявания за пътуващите. Също така може да бъде полезно да се отбележи, че някои схеми за сертифициране признават нивото на участие на агенти от общността в развитието на туризма на дадена дестинация като критерий за устойчивост или регенерация.

AGORA

Следващите части ще разгледат значението на ангажирането и овластяването на местната общност за оформяне на дългосрочна визия за развитие на туристическа екосистема, която е в съответствие с регенеративните принципи. Участниците ще научат как да се включат в тези стратегии и ще се потопят в казуси, подчертаващи успешни ръководени от общността преживявания, които ще осигурят вдъхновение и практически насоки за прилагане на подобни подходи в различни контексти.

3.1 Овластяване и ангажиране на общностите в планирането и развитието на регенеративния туризъм

Общностно съвместно проектиране и развитие на регенеративен туризъм

Овластяването и ангажирането на общностите в планирането и развитието на туризма е първата стъпка към регенеративен подход. За това общностите трябва да получат възможностите, пространството и инструментите, които ще им помогнат да идентифицират нуждите си, да формулират стремежите си и активно да допринасят за планирането и създаването на туристически инициативи. Инициативите могат да бъдат ръководени от общността или могат да бъдат организирани отгоре надолу и след това пренесени надолу по начин, който включва цялата общност. Възприемането на тези подходи на участие гарантира, че развитието на туризма е в съответствие с местните приоритети и ценности и насърчава чувството за собственост и отговорност сред жителите към устойчивостта на тяхната дестинация.

Традиционен подход за ангажиране срещу съвместен дизайн

“Съвместното проектиране на общността измества фокуса от проектиране за заинтересовани страни към проектиране със заинтересовани страни, като включва различни групи от ангажирани граждани в процеса на проектиране.”

Източник: K. Bright, W. Elkhaila, P. Seeb.

Съвместното проектиране включва активно участие на членове на общността, заинтересовани страни и експерти в проектирането и развитието на туристически инициативи. Този подход гарантира, че техният принос и перспективи са интегрирани в процеса на вземане на решения от самото начало. Съвместното проектиране представлява отклонение от традиционните подходи отгоре надолу, вместо това набляга на подходи на участие, които насърчават симбиотична връзка между туристите и общностите, които посещават. Според K. Bright, W. Elkhaila и P. Seeb, ето как съвместният дизайн се различава от традиционните методи:

Традиционно ангажиране	Подход за съвместно проектиране
Разчита на предварително зададени опции	Съвместно идентифицира, разработва и прилага усилия
Ангажира лесно достъпни членове на общността като символични представители	Ангажира по-малко достъпни членове на общността да представят недостатъчно популярни преживявания
Дава приоритет на научената експертиза	Дава приоритет на изживените преживявания

Решения, взети от името на общността	Включва общността във вземането на решения във всички фази на процеса на проектиране
Фокусира се върху разкриването на това какво мисля хората	Фокусира се върху разкриването на това какво чувствата хората
Ангажиментът е проектен и краткосрочен	Инвестира в дългосрочно изграждане на отношения и доверие
Опитите за контрол върху разнообразието от преживявания и гледни точки	Използва разнообразието като предпоставка за креативност и иновации
Фокусира се върху броя на ангажиментите	Фокусира се върху дълбочината на ангажиментите

Различни подходи към общностния съвместен дизайн

На практика съвместният дизайн на общността може да приеме множество форми и формати. Всеки проект е различен и всяка общност е уникална, така че **няма определени стъпки за изпълнение на проект за съвместно проектиране**. В своята статия: Дизайн на дестинация: Идентифициране на три ключови стратегии за съвместен дизайн, Бърт Смит идентифицира три стратегии за съвместен дизайн за дизайн на дестинация:

1. **Креативна, ориентирана към решения стратегия:** Тази стратегия се фокусира върху пространството за решения, като набляга на бързото създаване на прототипи и итеративното подобрене. Участниците в този подход вече са запознати помежду си и с предизвикателствата на местния туризъм. Те внасят своите предишни знания и опит в процесите на съвместно

проектиране. Тази стратегия е особено полезна за разработване на оперативни или тактически решения и е най-подходяща за ситуации, в които е необходимо незабавно решаване на проблеми.

2. Стратегия, базирана на знания, ориентирана към решения:

Тази стратегия също набляга на пространството за решения, но се корени в съществуващите знания на групата участници. Участниците, които са представители на ключови заинтересовани страни в местната туристическа система, съвместно проектират решения въз основа на споделени интереси и цели. Този подход обикновено се възприема от организациите за управление на дестинации (destination management organisations - DMOs) и е полезен за разработване на тактически решения, базирани на колективно разбиране на предизвикателствата и възможностите в туризма.

3. Стратегия за определяне на приоритети, ориентирана към проблеми:

Тази стратегия набляга на непрекъснатото усъвършенстване на дефиницията на проблема чрез активно ангажиране с различни заинтересовани страни. Той се фокусира върху изясняването на проблемното пространство, определянето на конкретни цели и изисквания и идентифицирането на пътища за развитие за решения. Този подход е най-подходящ за проекти, целящи промяна, обновяване или иновация на сложни системи продукт-услуга. Той подчертава важността на разбирането на по-широката система и стратегическите приоритети преди разработването на конкретни решения.

Прилагане на процес на общностно съвместно проектиране

“Съвместното проектиране на общността дава приоритет на участието на населението, което е най-силно засегнато от проекти, програми или политики за развитие. Този подход набляга на сътрудничеството с исторически изключени популации, внася различни гледни точки в дискусиите за проектиране, изгражда доверие в участващите държавни и частни субекти и в крайна сметка води до по-приобщаващи и културно значими резултати.”

(Източник: K. Bright, W. Elkhailifa and P. Seeb, [World Economic Forum](#), 2023)

ОБЩНОСТНИ БАРИЕРИ

- > Разлики във властта при вземането на решения
- > Съществуващи мрежи на общността
- > Надценяване на придобития опит
- > Липса на **изживяни преживявания** за информиране на политиката, програмата и дизайна на проекта
- > Недоверие към правителството, институциите и обществените процеси

Когато за първи път се включите в процес на съвместно проектиране на общността, има няколко пречки, които трябва да преодолеете, за да сте сигурни, че процесът е справедлив и приобщаващ.

ПРЕЧКИ ЗА УЧАСТИЕ

- > Загубени заплати
- > Езикови бариери
- > Място на срещата
- > Говорете за общността / токенизъм
- > Наличие на транспорт и разходи
- > Наличие на грижи за деца и разходи
- > Час от деня

(Адаптирано от COMMUNITY CO-DESIGN TOOLKIT, 2020)

Според *K. Bright, W. Elkhaila* и *P. Seeb*, **основните принципи на процеса на съвместно проектиране** са следните:

1. Смислено включване на различни гласове в процеса на концептуално и дизайнерско развитие чрез платени позиции, където членовете на общността разработват ключовите принципи на проекта и измерванията за неговия успех

> Как работи това на практика?

- Идентифицирайте ключови заинтересовани страни и членове на общността, които да бъдат включени.
- Осигурете представителство на различни демографски групи.
- Предлагайте платени позиции или възнаграждение за времето и опита на членовете на общността.
- Осигурете обучение или подкрепа за активно участие.

Co-funded by
the European Union

2. Членовете на общността са избрани, защото те или тяхната общност са най-силно засегнати от проекта и имат най-малък достъп до повлияване на неговото развитие

> Как работи това на практика?

- Провеждане на демографски данни и оценка на нуждите на общността с агенти на общността.
- Дайте приоритет на включването на маргинализирани или слабо представени групи.
- Осигурете ресурси за равни възможности за участие.
- Сътрудничете с местни организации или лидери.
- Организирайте срещи или семинари на достъпни места и времена.
- Предлагайте преводачески услуги и достъпни места за настаняване.

Фазата на набиране на персонал за съвместно проектиране на общността изисква активно включване на членове на общността в проектирането и разработването на проекти или политики, особено тези, които засягат пряко живота им.

3. Исканията, дискусииите и въпросите на общностите признават и използват предишни изследвания и принос на общността, за да обхванат усилията за съвместно проектиране

> Как работи това на практика?

- Прегледайте съществуващите изследвания и приноса на общността.

- Включете констатациите в процеса на съвместно проектиране.
- Осигурете възможности за принос и опит на общността.
- Улеснявайте дискусиите за идентифициране на пропуски и области за изследване.

4. Проучванията за съвместния дизайн се основават на житейския опит на общностите, които са най-засегнати от развитието на проекта

> Как работи това на практика?

- Провеждайте упражнения за картографиране на активи.
- Организирайте семинари за разказване на истории или кръгове за разказване на истории за членовете на общността, за да имат място да споделят своя опит.
- Включете подходи, базирани на разказване на истории и разказ.

5. Чрез поредица от улеснени срещи и индивидуални проучвания, съ-дизайнерите и техните общности информират набор от ръководни принципи, които дизайнерският екип може да използва, за да разработи по-справедлив и ориентиран към общността резултат

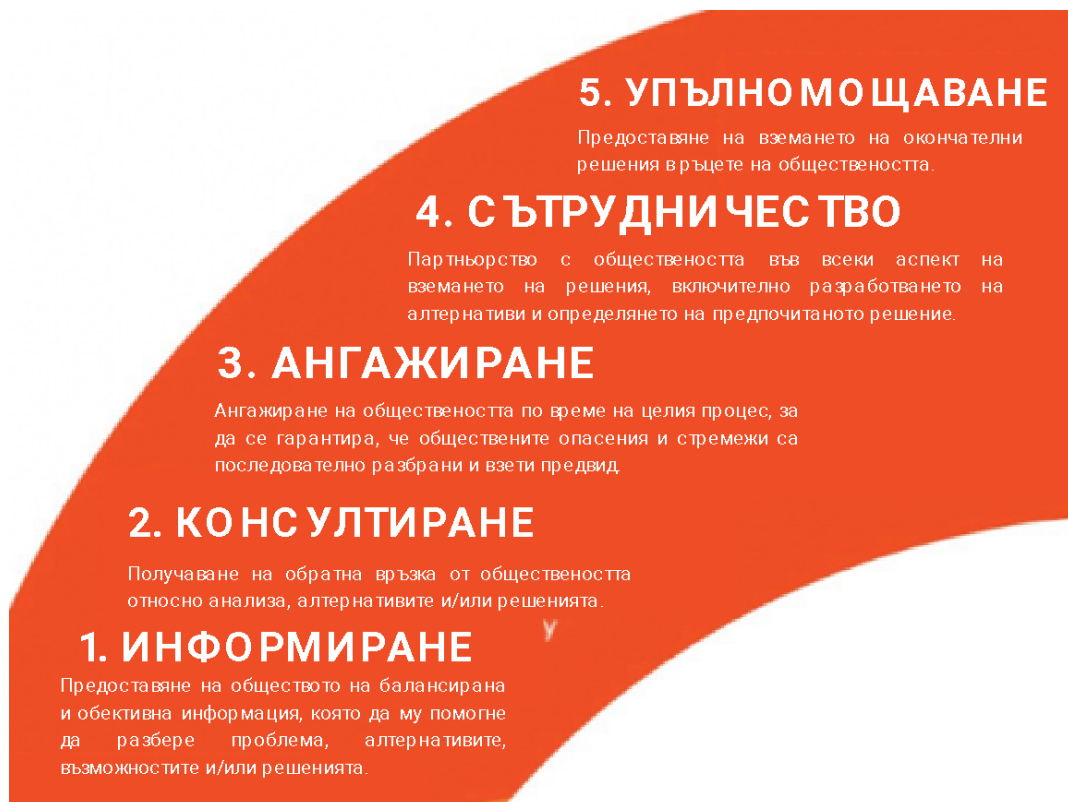
> Как работи това на практика?

- Организирайте редовни срещи и семинари.
- Насърчавайте индивидуалните размисли, изследвания и обратна връзка.
- Търсете консенсус и съвместна собственост върху ръководните принципи.

- Използвайте ръководства за улесняване, инструменти за съвместна мозъчна атака и рамки за вземане на решения.

Увеличаване на въздействието върху решението - Спектър на общественото участие

(Адаптирано от *International Association for Public Participation*)

Ключови въпроси, които трябва да зададете, когато участвате в процес на съвместно проектиране:

- Как са включени тези, които са най-засегнати от несъответствията?
- Как демографията на общността се отразява в процеса на проектиране?
- Как демографията на общността се отразява в процеса на вземане на решения?

Co-funded by
the European Union

- Как се компенсира професионално участието на общността?
- Как демографията на общността се отразява в начина, по който се оценяват проектите, програмите и/или политиките?

ПРИМЕР ЗА ДОБРА ПРАКТИКА

Проект Slow Food Travel: Най-добра практика за съвместен дизайн на общността в регенеративния туризъм

Намерете го на [картата!](#)

Проектът Slow Food Travel е инициатива на Slow Food, целяща да популяризира правото на удоволствие и на добра, чиста и справедлива храна за всички. Чрез това проектът разработи преживяване, свързващо посетители с местни производители, занаятчии и готвачи. По този начин проектът показва културното и гастрономическото наследство на даден регион, като същевременно подкрепя местните общности и запазва техните традиции и екосистеми.

Този проект е пример за това как различни производители могат активно да участват в устойчивостта на селските райони и да дадат стойност на винената и хранителната традиция на една област. По-конкретно, проектът призовава за тяхното участие в процеса на управление на дестинациите и разработването на специфични оферти за пазара чрез конвенционалната туристическа организация или системата за промоция на дестинации Slow Food.

Вкоренен в убеждението, че туризмът трябва да бъде съвместно усилие между пътуващите и местните общности, проектът активно

AGORA

ангажира жителите, бизнеса, правителствените агенции, организациите с нестопанска цел и други ключови заинтересовани страни в оформянето на туристическото изживяване.

3.2 Разработване и прилагане на дългосрочна визия за воден от общността туризъм

Всяка туристическа дестинация е не само място за посещение, но и дом за местните общности. Във всяка общност се крие уникална визия за нейната родина, дълбоко вкоренена в нейната отличителна идентичност и споделени стремежи. Въпреки това, тази визия може не винаги да съответства на тази на регионалните или националните туристически власти. В отговор на това несъответствие воденият от общността туризъм се очертава като жизненоважна стратегия, целяща да създаде оферта, директно оформена от общността.

Воденият от общността туризъм набляга на активното участие на членовете на общността във всички аспекти на развитието на туризма и най-важното в планирането, вземането на решения и управлението на туристическата оферта. Той дава приоритет на местния контрол и собственост пред туристическите инициативи, като възнамерява да гарантира, че туризмът е от полза за общността по отношение на икономическото развитие, опазването на културата и устойчивостта на околната среда.

Както беше посочено в предишния раздел, разбирането как да се съберат различни гласове, за да се очертаят нуждите на общността, е от решаващо значение. Истинското предизвикателство обаче се крие в синтезирането на тези нужди в

сплотена визия, която капсулира желанията на всички заинтересовани страни.

Тази втора част обяснява как да се преодолеят нуждите и желанията на общността чрез разработване на обща дългосрочна визия. Тя ще има за цел да отговори на следните въпроси:

- Как модераторите могат ефективно да водят дискусии за насърчаване на съвместното проектиране от общността?
- Какви стратегии трябва да се използват за структуриране на дискусиите по начин, който приоритизира и отразява желанията и нуждите на общността?
- По какви начини може да се приложи съвместна местна визия отдолу нагоре, за да се спечели приемане от по-широката общност и да се внуши чувство за собственост сред нейните членове?

Улесняването на съвместния дизайн е свързано със създаването на безопасна и приобщаваща среда за сътрудничество и насърчаването на ко-дизайнерите от общността да споделят своите въпроси, прозрения и обратна връзка. Фасилитаторите играят решаваща роля в насочването на дискусиите, като задават правилните въпроси в правилните моменти, за да уловят житейския опит на ко-дизайнерите на общността.

Често традиционните методи за ангажиране прекалено опростяват сложните предизвикателства и решения, ако членовете на общността напълно разбират, че проблемите и решенията са ясни. Улесняването на съвместното проектиране измества фокуса от предварително определени решения към създаване и приоритизиране на завладяващи дизайнерски

предизвикателства. То има за цел да разработи подробни ръководни принципи, вкоренени в жизнения опит на тези, които са най-засегнати от проблемите.

СЪВЕТИ И ОЧАКВАНИЯ ЗА УЛЕСНЯВАНЕ НА СЪВМЕСТНОТО ПРОЕКТИРАНЕ

ПРАВИЛА НА ГРУПАТА: Установете основни правила за комуникация на съвместен дизайн и изслушване. Направете тези очаквания ясни в началото на всяка дизайн работилница.

СКРОМНОСТ: Колкото и да е запален по дадена тема, водещият не може да знае нищо за преживяване, което не е негово собствено.

РЪДАВАНЕ НА ВЪПРОСИ: В основата на творчеството стои задаването на фундаментални въпроси за системите, които приемаме за даденост.

ПОДКРЕПА И ИЗГРАЖДАНЕ НА ВЗАИМООТНОШЕНИЯ СЪС СЪАВТОРИТЕ: Не подценявайте значението на изграждането на взаимоотношения с участниците. Прекарвайте време преди и по време на процеса на съвместното проектиране с всеки участник, за да научите повече за него.

ЕБЪДЕТЕ ЛЮБОПИТНИ И НЕ СЪДЕТЕ: Вместо да се реагира на преживявания или идеи, трябва да се стараем да разберем откъде идват те.

СЪЗДАВАНЕ НА ПРИВЕТЛИВА И СПОКОЙНА СРЕДА: Участниците трябва да се чувстват в безопасност, когато споделят своя опит. Създайте възможности това да се случи по време на срещите или извън тях..

СЪВЪРШЕНСТВОТО Е ПРЕЧКА ПРЕД ДОБРОТО: Консенсусът не е цел. Форматът за съвместно проектиране позволява на екипите да се научат да се движат напред и да не се парализират от необходимост да бъдат прави на всяка цена.

ЗАПАЗВАНЕ НА ЛЕКОТА (когато е възможно): Опитайте се да не създавате впечатление, че става дума за „работа“. Празнувайте преживяванията и създайте оптимистична и понякога хумористична среда.

СЪЗДАВАНЕ НА РАЗНООБРАЗНИ НАЧИНИ ЗА СПОДЕЛЯНЕ: Всеки съпроектант ще има различни умения и нива на комфорт в зависимост от конкретната задача. Уверете се, че те разполагат с различни начини за споделяне на идеите си (например визуални и писмени).

ФОКУС ВЪРХУ „ЗАЩО“, НЕ „КАКВО“: Основната роля на фасилитаторите е да разберат по-добре причините или „защо“ в преживяванията на общността (например, ако някой член разчита на съседа си за медицински съвет, можете да попитате: какво е най-ценното, когато се обръщате към съседа си? Опишете подробно скоросен положителен опит, при който сте получили здравен съвет от съседа си).

ЗАДЪРЖАНЕ И ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА НАПРЕЖЕНИЕТО: Напрежението е в основата на иновациите. Не трябва да го избягваме, а да го изследваме, за да разберем по-добре предизвикателствата и възможните решения..

УРАВНОВЕСЕНО УЧАСТИЕ: Всички гласове трябва да бъдат равнопоставени в процеса на съвместно проектиране. Уверете се, че всеки опит и мнение се зачитат

ЗАПИСВАНЕ И МОНИТОРИНГ НА ДИСКУСИИТЕ: Записвайте и илюстрирайте всяка сесия. Споделете бележките със съавторите на проекта, за да се уверите, че техните приоритети са взети предвид по подходящ начин.

ВКЛЮЧВАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОРГАНИТЕ, ВЪЗЕМАЩИ РЕШЕНИЯ, В ПРОЕКТА: Погрижете се да включите в процеса на дизайн хората, които имат право да вземат решения. Те трябва да присъстват, но само за да слушат и да задават въпроси на съпроектантите.

НЕЗАБАВНО ПРОСЛЕДЯВАНЕ: След всяка сесия, през следващите 48 часа, фасилитаторите трябва да проследят следващите стъпки въз основа на дискусията.

Адаптирано от : K. Bright, W. Elkhaila и P. Seeb.

Структуриране на дискусии за общностен съвместен дизайн

Проектът за общностно съвместно проектиране е развиващ се и уникален процес, който варира в зависимост от видовете участници, участващи в него. Следователно няма стандартизиран метод или рамка за улесняване на съвместното проектиране. Ролята на модераторите е да изберат правилните методи и инструменти, съобразени с уникалните нужди на всеки проект. Въпреки това, различни техники за картографиране обикновено

Co-funded by
the European Union

се използват за визуално представяне на събраните данни и прозрения от дейности като интервюта и наблюдения. Според Обсерваторията за иновации в публичния сектор (OPSI), ключовите методи и инструменти, които често се използват при съвместно проектиране, включват:

- Визуализации
- Сторибордове
- Прототипиране/макети и тестване
- Фокус групи
- Проучване на потребителите, интервюта със заинтересовани страни и наблюдения
- Брейнсторминг и валидиране на идеи

Важно е да се признае, че повечето набори от инструменти предлагат обобщени шаблони и изискват да бъдат персонализирани, за да съответстват на уникалните изисквания на проекта. Целта е тези инструменти да се интегрират безпроблемно в процеса на водене и да се сведе до минимум необходимостта от прекомерни насоки, за да се избегне засенчването на приноса на участниците и потенциално изкривяване на резултатите.

Обсерваторията за иновации в публичния сектор (Observatory of Public Sector Innovation, OPSI) предоставя някои примери за инструменти и рамки за улесняване, които можете да намерите [тук](#).

Разработване на съвместна визия за мястото и хората и вдъхновяване на общностната собственост

Целта на съвместния дизайн на общността е разработването на съвместна визия за дадено място и неговите хора. Както бе споменато по-рано в модула, това изисква разбиране, ангажираност и колективен ангажимент. Споделеното действие започва с ясна, колективна визия, която капсулира желаното състояние и нужди на общността, служейки като пътеводна „северна звезда“. Стабилната декларация за визия е кратка, включваща разнообразни гледни точки и вдъхновяваща, целяща насърчаване на собствеността, а не просто участие.

Разбиране на приоритетите на общността: Чрез провеждане на сесии за слушане, фокус групи и интервюта човек може да разбере какво е най-важно за общността. Проучване на въпроси като: Каква е вашата мечта за това място? Каква промяна бихте искали да видите? Кои са най-големите предимства и предизвикателства на общността?

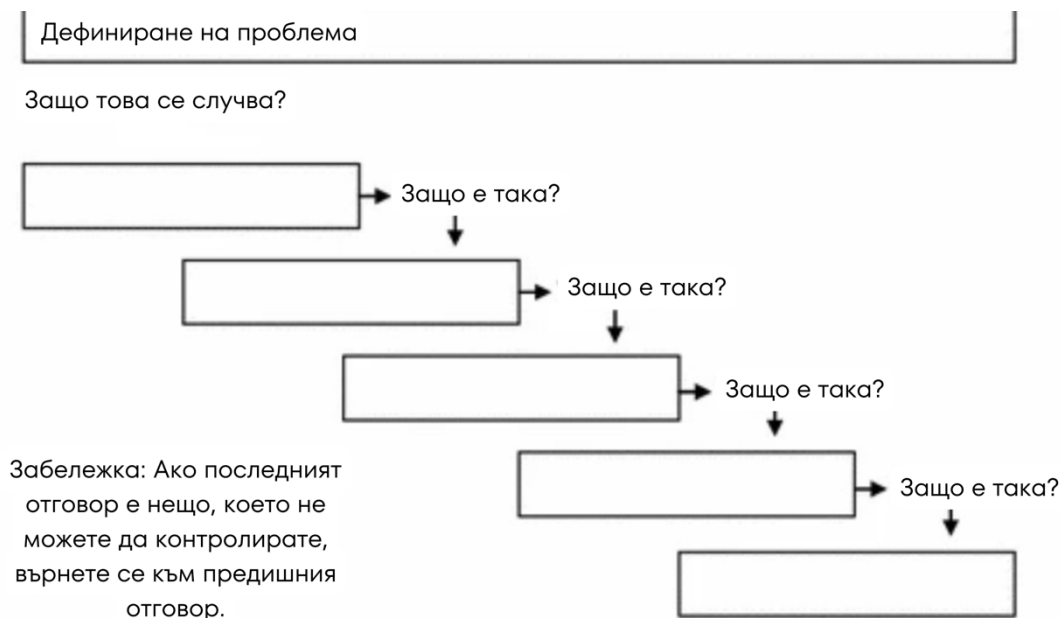
Създаване на визия: Идентифициране на общи теми и прозрения, събрани от дейности за ангажиране на общността, и използване на тези прозрения за изготвяне на изявление за визия, което отразява споделените стремежи, ценности и идентичност на общността.

Търсене на обратна връзка: Предложете черновата на проекта за визия на общността с цел обратна връзка и ревизии. Оценяване на способността му да вдъхновява, обединява и насочва действията и гарантиране, че резонира с различни членове на общността.

Подравняване и прецизиране: Използване на техники като „Петте защо“, за да се задълбочите в основните мотивации и

последници зад визията.

Фиг. 6 - Техниката “Петте Защо” (източник: Knowledge Solutions)

Чрез използването на техниката „Петте защо“, може да се идентифицират основните причини за предизвикателствата, пред които са изправени местните заинтересовани страни, и да се разработи целенасочено решение, което се справя ефективно с тези проблеми. Този подход гарантира, че инициативата се основава на дълбоко разбиране на нуждите и стремежите на общността, което води до по-въздействащ и устойчив резултат.

Ролята на разказването на истории в общата визия на общността

Включването на разказването на истории в създаването и прилагането на съвместната визия на общността ни позволява да изместим фокуса от общия маркетинг към подход на сътрудничество, който празнува уникалния характер и

споделената визия на общността. Това насърчава чувството за собственост и гордост сред членовете на общността, осигурявайки регенеративно и смислено развитие.

> Как да се направи това на практика:

- Използване на разказване на истории за автентично представяне на културата, наследството и преживяванията на мястото, предоставяйки на посетителите истинско усещане за дестинацията.
- Създаване на увлекателни разкази, които емоционално резонират както с местните, така и с посетителите, вдъхновявайки ги да изследват и да се свържат с общността на по-дълбоко ниво.
- Гарантиране, че усилията за разказване на истории са в съответствие със споделената визия, ценности и стремежи на общността.
- Овластяване на местните гласове, осигуряване на платформа за членовете на общността да споделят своите истории и перспективи, насърчаване на чувство за собственост, гордост и овластяване.

В крайна сметка, работата по разработването на тази съвместна визия и вдъхновяващата собственост на общността създава полезен кръг, тъй като ще привлече посетители с подобно мислене, търсещи автентични преживявания, културно потапяне и значими връзки с местата, които посещават, и като цяло насърчава положително въздействие върху общност.

ПРИМЕР ЗА ДОБРА ПРАКТИКА

Проектът 100% Valposchiavo

Открийте го на [картата!](#)

Проектът 100% Valposchiavo е иновативна инициатива, ръководена от общността, базирана във Валпоскиаво, Швейцария, целяща да увеличи максимално използването на местни продукти в гастрономията и кулинарното

наследство на долината. Ето едно обяснително [видео](#) за проекта.

Тази призната инициатива свързва органични местни производители, преработватели и ресторанти, позволявайки им да представят ястия, направени изцяло от местни продукти. Тази инициатива укрепва връзката на общността с нейните гости и им предлага уникално кулинарно изживяване сред спиращата дъха природна красота на Valposchiavo. Ето един хипотетичен пример за това как техниката на петте защо **би могла да бъде използвана** за изпълнение на проекта Valposchiavo 100%:

Постановка на проблема: Местните производители във Валпоскиаво се борят да намерят постоянни пазари за своите продукти, което води до икономически предизвикателства и потенциална загуба на традиционни земеделски практики.

1. **Защо** е трудно намирането на постоянни пазари за местни продукти? > Защото има ограничена информираност и търсене на местно произведени стоки сред туристите и жителите.

2. **Защо** има ограничена информираност и търсене на местно произведени стоки? > Защото туристическият сектор предлага предимно неместни или вносни продукти, засенчвайки наличността и предимствата на местните продукти.

3. **Защо** туристическият сектор предлага предимно неместни или вносни продукти? > Защото има липса на сътрудничество и комуникация между местните производители, преработватели и заинтересованите страни в туризма за популяризиране и интегриране на местни продукти в туристическото изживяване.

4. **Защо** има липса на сътрудничество и комуникация между местните заинтересовани страни? > Защото никоя структурирана платформа или инициатива не насърчава и улеснява сътрудничеството, което води до фрагментирани усилия и пропуснати възможности.

5. **Защо** няма структурирана платформа или инициатива за насърчаване на сътрудничеството? > Защото е имало исторически фокус върху традиционните туристически модели, пренебрегвайки потенциала на ръководени от общността инициативи, които дават приоритет на местните продукти и културното наследство.

Извлечено решение: Да се разработи проектът 100% Valposchiavo така, че да се създаде структурирана платформа, която насърчава сътрудничеството между местни производители, преработватели и заинтересовани страни в туризма.

3.3 Осигуряване на съгласуване на туристическите предложения с регенеративни принципи

Тази част изследва регенеративните принципи и как те могат да бъдат приложени на местно ниво, за да се гарантира, че туристическите предложения се стремят към спазване на тези принципи. Бъдещето на туризма изисква изместване на фокуса от икономическия растеж на дадена дестинация към използването на туризма като инструмент за насърчаване на опазването на околната среда, културния обмен и благосъстоянието на общността. Чрез интегриране на регенеративни принципи в дизайна и управлението на туристическите дейности, ние можем да създадем преживявания, които имат нетно положително въздействие както върху дестинацията, така и върху нейните жители.

Разбиране на регенеративните принципи

Преди привеждането в съответствие с регенеративните принципи, е важно да има ясно разбиране какво представляват те, какво означават и какво включват. В основата си регенеративният туризъм се стреми да възстанови и подобри жизнеността на системи, общности и култури. Той признава присъщата стойност на природните и културни ресурси и признава сложните взаимоотношения между човешките общества

и околната среда като част от една глобална жизнена система.

Регенеративният туризъм възприема този холистичен подход, като взема предвид взаимосвързаността на екологичните, социалните и икономическите системи. Той се стреми да се справи с първопричините за неустойчивите практики чрез насърчаване на интегрирани решения, които са от полза за местните жители, посетителите, както и за дестинацията като цяло.

Подходът на регенеративния туризъм дава приоритет на овластяването на местните общности и признава ролята им на стопани на техните съдби. Чрез ангажиране на общностите в процесите на вземане на решения и предоставяйки им възможности за развитие на туризма, регенеративният туризъм се стреми да гарантира, че ползите са справедливо разпределени и че общностите имат глас при оформянето на своето бъдеще.

Стълбове за насочване на развитието на регенеративния туризъм

Чрез развиване на преживявания при пътуване, съсредоточени около културен обмен, екологично съзнание, опазване и насърчаване на традициите и личното развитие на пътуващите, заинтересованите страни в туристическата система могат да допринесат за създаването на истинска симбиоза между пътуващите и местната среда в най-широк смисъл.

The Tourism Colab, една от водещите агенции в образованието и насърчаването на регенеративния подход, предлага 5 основни стълба, които да ръководят развитието на този процес, приложен

към туризма:

1. **БАЛАНСИРАН.** „Фокусиран върху мястото, съсредоточен върху околната среда и воден от общността.“

Приоритетът не е туризмът: става дума за центриране на процеса около местните хора и тяхната среда, с убеждението, че местната икономика, фокусирана върху благосъстоянието на дестинацията, ще процъфтява.

2. **МНОГОИЗМЕРЕН.** „Съвместно проектиран със и за всички.“

Съвместно проектиране с разнообразие и балансиране на интересите на общността. Приоритет на дългосрочен консултационен подход, дълбоко ангажиран с общността и тяхната визия за дестинацията, насърчаване на местната креативност и изобретателност.

3. **СЪВМЕСТЕН.** „Сътрудничество, свързаност и смелост.“

Не можем да преодолеем настоящите предизвикателства, като използваме същите подходи, които първоначално са създали тези проблеми. За да се отговори на тези предизвикателства, е необходимо да се възприеме съвместно и смело лидерство, поемане на рискове, поставяне под съмнение на установените норми и избор на иновативни и конструктивни подходи.

4. **УВАЖИТЕЛЕН.** "Уважение към историята, идентичността и принадлежността."

Общността е изключителен източник на сила, издръжливост и

иновация, необходими за внушаване на желаната промяна в една дестинация.

5. **ХОЛИСТИЧЕН.** „Холистичен подход към живите системи.“

Не можем да разглеждаме туризма изолирано. Трябва да се разглежда като неразделна част от по-голяма, взаимосвързана система. В този контекст общностите и местата са от особено значение и трябва да бъдат интегрирани холистично.

Няма универсален модел за регенериране, няма списък с отметки или полета за попълване – за разлика от устойчивостта (Цели за устойчиво развитие, схеми за устойчиво сертифициране и т.н.). Въпреки че ни помагат да напредваме в правилната посока, идеята е да се отдалечим от традиционния метричен подход, при който успехът се измерва по отношение на индикатори, ключови показатели за ефективност и постигнати цели. Ако е добре интегриран, регенеративният подход не изисква индикатори. Никой „инструмент“ или „фиксиран модел“ няма да ни позволи да „постигнем“ регенерация. Регенерацията е непрекъснат, дългосрочен процес, измерен по отношение на прогресията. Споделянето на идеи и прехвърлянето на най-добри практики от едно място на друго е чудесен начин да напредвате заедно; важно е обаче да имате предвид, че такъв подход ще бъде различен за всяко място, всяка общност и всеки пътник.

ПРИМЕР ЗА ДОБРА ПРАКТИКА

Co-funded by
the European Union

The Islander Way, регенеративен туризъм на остров Флиндърс

Открийте го на [картата!](#)

Проектът Islander Way е забележителен пример за проект за регенеративен туризъм, ръководен от общността. Неговият новаторски подход, вкоренен в регенеративни принципи, включва местната общност в съвместното проектиране на бъдещето на туризма.

Признавайки сложността на туристическата екосистема, той дава приоритет на ценностите и идентичността на общността, насърчавайки сътрудничеството. Положителните въздействия на проекта върху околната среда, обществото и икономиката го правят идеален пример за материали за обучение. Неговият акцент върху адаптивността и инициативите, ръководени от общността, подчертава възможността за възпроизвеждане, предлагайки ценни прозрения за създаване на устойчиви връзки между туризма и местното благосъстояние. Използвайки Пътя на островитяните като казус, можем да проучим как проектът се привежда в съответствие с петте стълба на регенеративната практика:

1. БАЛАНСИРАН:

Проектът Islander Way набляга на балансиран подход към туризма, като се фокусира върху привличането на „правилния тип посетители“, които са в съответствие с ценностите и стремежите на острова. Това гарантира, че туризмът поддържа социалната, икономическа и екологична устойчивост на Острова.

2. МНОГОИЗМЕРЕН:

Проектът признава взаимосвързаността на различни аспекти от живота на острова (история, култура, общност, околна среда и усещане за място) и има за цел да интегрира тези измерения в холистичен подход към туризма. Той се стреми да създаде икономика на посетителите, която уважава и празнува уникалния начин на живот на острова, приятелското отношение и чувството за общност.

3. СЪВМЕСТЕН:

Проектът Islander Way насърчава сътрудничеството между различни заинтересовани страни, включително бизнеса, правителството и общността. Той подчертава важността на партньорствата, които дават приоритет на интересите на общността и околната среда. Проектът се застъпва за подход на сътрудничество при вземането на решения, при който съображенията за общността и околната среда са неразделна част от планирането и изпълнението на туризма..

4. УВАЖИТЕЛЕН:

Уважението към историята, културата и природната среда на острова е централно за проекта Islander Way. Той признава значението на аборигенското наследство на острова и има за цел да почете и да се поучи от тази история. Проектът признава традиционните пазители на страната и признава техните връзки със земята, морето и общността. Той уважава и цени културното наследство на острова, като гарантира, че туристическите дейности се провеждат по начин, който е чувствителен към тези аспекти.

5. ХОЛИСТИЧЕН:

AGORA

Проектът Islander Way възприема холистичен подход към туризма, отчитайки по-широките последици и взаимосвързаността на туристическите дейности върху социалните, икономическите и екологичните системи на острова. По-специално, проектът има за цел да измести целите на туристическата система отвъд простото поддържане на туризма, за да допринесе за здравето, благосъстоянието и устойчивостта на острова, неговите общности и околната среда.

В заключение, проектът Islander Way от остров Флиндърс служи като примерен модел за това как туристическите предложения могат да бъдат приведени в съответствие с регенеративните принципи. Като дава приоритет на баланса, многоизмерността, сътрудничеството, уважението и холизма, проектът има за цел да създаде устойчива и процъфтяваща икономика на посетителите, която е от полза както за острова, така и за неговите жители.

РЕЧНИК

Ангажиране на общността: Процесът на включване на членове на общността в дискусии, вземане на решения и действия, свързани с местни проблеми и проекти.

Водени от общността инициативи: Проекти или инициативи, които се инициират, управляват и изпълняват от местните общности за справяне със специфични нужди или предизвикателства.

Възстановяващ туризъм: Трансформативен подход към пътуването и развитието на общността, който се стреми да насърчи цялостна и симбиотична връзка между пътуващите, домакините и мястото, като се стреми към чисто положително въздействие върху местната среда и общества.

Дизайн Charrettes: Интензивни семинари или сесии, където заинтересованите страни си сътрудничат при проектирането и планирането на проекти или разработки.

Дългосрочна визия: Процесът на разработване на споделена визия за бъдещето, която ръководи планирането и вземането на решения за постигане на желаните резултати за продължителен период.

Консултативни комитети на общността: Групи, съставени от представители на различни сектори и членове на общността, които предоставят прозрения, насоки и препоръки относно местни инициативи и проекти.

Маргинализирани групи: Групи от хора, които са социално,

икономически или политически в неравностойно положение или са изключени от основното общество.

Намаляване на растежа: Икономическа теория, която се застъпва за намаляване на потреблението и икономическата активност за постигане на устойчиво бъдеще.

Овластяване: Процес на даване на възможност на индивиди или общности да получат контрол над живота си, да вземат информирани решения и да предприемат действия за постигане на желаните резултати.

Принципи на живите системи: Концепции, извлечени от изучаването на естествени екосистеми, които наблягат на взаимосвързаността, адаптивността и устойчивостта.

Приобщаване: Осигуряване на активно участие и представителство на всички лица и групи, особено тези, които са били исторически маргинализирани или изключени.

Процеси на планиране с участие: Подходи за планиране, които включват активното участие на членовете на общността във вземането на решения, проектирането и изпълнението на проекти и политики.

Равноправно участие: Гарантиране, че всички членове на общността имат равни възможности да участват в процесите на вземане на решения и да се възползват от резултатите.

Регенеративни принципи: Ръководни принципи, фокусирани върху възстановяването и подобряването на културната

автентичност, екологичната цялост и социалното сближаване в

туристическите практики и преживявания.

Регенерация: Способността на живите системи да се обновяват и възстановяват след периоди на упадък или смущения, което изисква холистичен подход за възстановяване и обновяване.

Семинари за съвместно създаване: Съвместни сесии, в които заинтересованите страни работят заедно за разработване на идеи, решения или стратегии за конкретни проекти или предизвикателства.

Семинари на общността: Съвместни сесии, където членовете на общността се събират, за да обсъждат, да обмислят идеи и да предоставят информация по конкретни теми или проекти.

Симбиотична връзка: Взаимно изгодна връзка между различни субекти, като пътници, домакини и околната среда, където всяка страна се възползва от съществуването на другата.

Съвместно проектиране/дизайн: Съвместен подход към проектирането и вземането на решения, който включва активно участие на членове на общността, заинтересовани страни и експерти в разработването на инициативи и проекти.

Фокус групи: Малки,разнообразни групи от хора, събрани, за да обсъждат конкретни теми, да предоставят обратна връзка или да тестват идеи.

Циркулярност: Модел, който има за цел да сведе до минимум отпадъците и да извлече максимума от ресурсите чрез създаване на система със затворен цикъл, при която продуктите и

материалите се използват повторно, рециклират или използват

AGORA

повторно.

Значенията в речника са адаптирани от <https://www.dictionary.com/>

Co-funded by
the European Union

AGORA

ХРАНА ЗА РАЗМИСЪЛ

1. Бихте ли дали пример за туризъм воден от общността, в който сте участвали? Каква беше визията на общността за мястото? Как общността се включи в развитието на туристическата оферта?
2. Сега помислете за вашата общност/квартал. Как общността участва в оформянето на мястото? Знаете ли за проекти за съвместен дизайн на общността? По какви начини общността може да бъде по-ангажирана, за да подобри местното преживяване?
3. Как бихте казали, че проектът 100% Valposchiavo е в съответствие с регенеративните практики? Какви регенеративни елементи бихте могли да добавите към тази практика?

РАБОТНИ ЛИСТОВЕ

Сценарий 1.

Използвайки петте стълба на регенеративната практика, как мислите, че проектът Islander Way може да бъде прехвърлен и възпроизведен във вашата местна туристическа екосистема?

Сценарий 2.

Препроектирайте и преосмислете вашето туристическо преживяване/туристическа дейност, като вземете предвид основните принципи на процеса на съвместно проектиране.

Co-funded by
the European Union

ИЗТОЧНИЦИ

- Madsen, T. H. (2022). Observatory of Public Sector Innovation, Process Facilitation & Co-Design, retrieved from: <https://oecd-opsi.org/guide/facilitation-and-codesign/>
- Serrat, O. (2017). The Five Whys Technique. In: Knowledge Solutions. Springer, Singapore, retrieved from: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-981-10-0983-9_32#citeas
- The Tourism CoLab, (2024), retrieved from: <https://www.thetourismcolab.com.au/>
- The Tourism CoLab. (2024). Regenerative Tourism, Flinders Island, retrieved from: <https://www.islanderway.co/regenerative-tourism>
- Liburd, J., Duedahl, E., & Heape, C. (2022). Co-designing tourism for sustainable development. Journal of Sustainable Tourism, 30(10), 2298–2317. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09669582.2020.1839473>
- Roberts J, Bright K., Elkhailifa W. (2022). Destination Medical Center, Community Co-Design Booklet, retrieved from: https://issuu.com/umndesign/docs/community_co-design_booklet
- Duedahl, E. (2021). Re-imagining sustainable tourism futures with others: A critical introduction and exploration of sustainable tourism co-design as a multifaceted innovation endeavour for better worldmaking (PhD Dissertations in Innovation in Services

AGORA

in the Public and Private Sectors No. 20).

<https://brage.inn.no/inn-xmlui/handle/11250/2775429>

Co-funded by
the European Union